

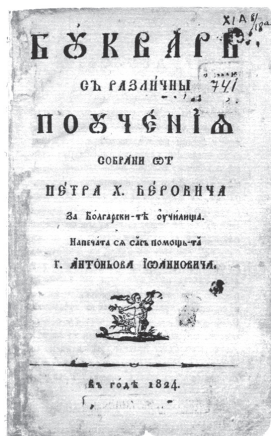
Читалище

съвременно

брой 66, февруари 2015

МЕСЕЧНО ИЗДАНИЕ НА НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ „Д-Р ПЕТЪР БЕРОН – 1926 Г.“

БАСНИ (ТЕМСИЛИ)

КОГА СИ ПОМАГАТ ЧЕЛОВЕЦИТЕ, ИЗБАВЯТ СЯ

Дойдоха при една река
двама човеци, единът
сляп, а другият хром, и
ицяха да я приминат, но
не можах, защо единът
не видяше, а другият не
имаше крака. Тогази мудро
ся согласиха хромият да
Возседни сляпаго, ачи да му
казва, где да стъпа, и тъй
невредно приминаха.

ВСЯКО ОБЩЕСТВО СЯ УПАЗЯ, КОГА СОГЛАСНО СЯ ТРУДЯТ СИЧКИТЕ ЧЛЕНОВЕ

Скараха ся веднъж ръце-
те, краката и сичките
други човечески стави
с чревето (шкембето),
чи ти си тругят да го
хранят, а то сега да
яде на готово. То им ся
присме за безумието и
им рече, чи като земни
храната, не я държи, ами
пак тям я раздава. Ти не
го послушаха, ами му ре-
коха да работи, та да ся
храни и да не го е грижа
за тях. Тъй подир малко
дни ръцете, като не му
дадоха нищо, наченаха
да отслабват; тогази
ся свестиха и ся моляха
на чревето да приемни
храна, та да не ся загубят,
но бяхе ся приминало
Времето, защо ни ти ти
можаха да му дагат.
И тъй умряха сичките с
чревето наедно, за щото
не го храниха.

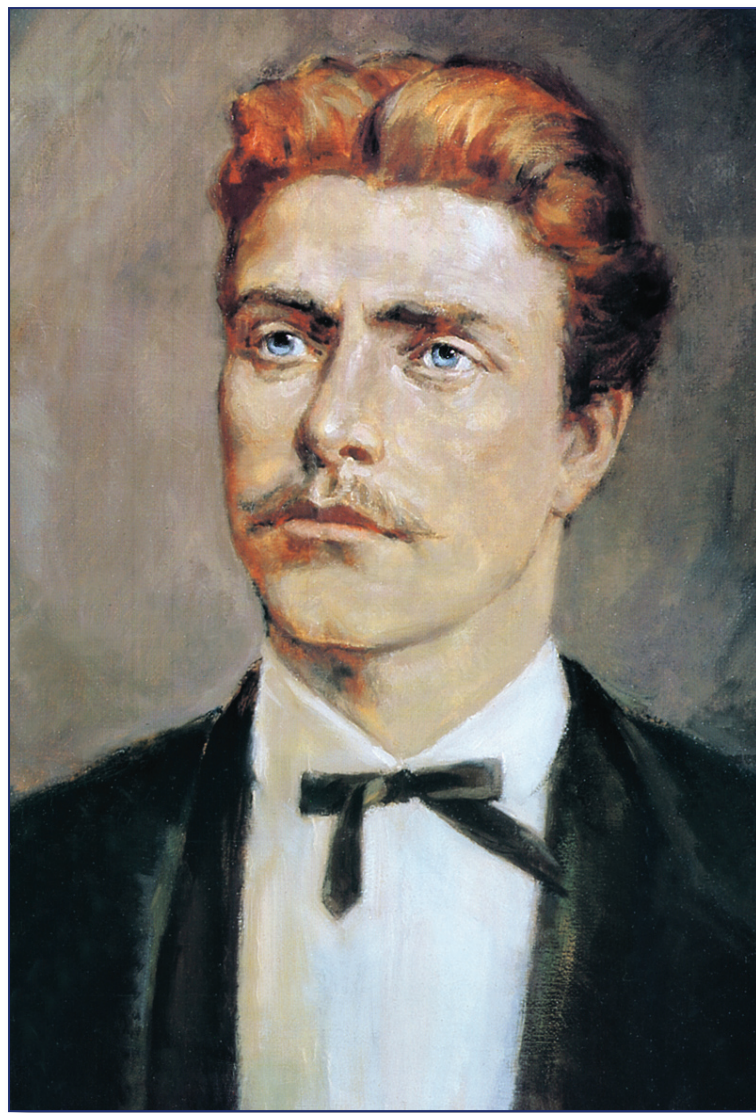
Из петия раздел на „Буквар с различни поучения, собран от Петра Х. Беронича за българските училища“, известен като „Рибен буквар“ от Петър Берон, 1824 г.

„АКО ПЕЧЕЛЯ, ПЕЧЕЛИ ЦЯЛ НАРОД,
АКО ЗАГУБЯ, ГУБЯ САМО МЕНЕ СИ.“

ЛЕВСКИ

Дамян П. ДАМЯНОВ

Гледам те отсреща на портрета –
образ земен, най-обикновен.
Русо карловско момче, което
бих могъл да срещна всеки ден.
Нищо гениално! Нищо дръзко!
Просто благ съвременен човек.
Само старомодната ти връзка
е от оня, миналия век.
Само двете ти очи големи,
прегорили тънкия портрет,
прегорили мрак, пространство, време,
гледат два-три века по-напред.
Нищо друго. Тъй обикновен си.
Само по едната простота
си приличаш ти със всички гении.
Като тях минаваш през света.
И защото ходиш все предрешен,
незабележим и тъй голям,
мисля си, че всеки миг те срещам,
без дори да те позная сам.

НЧ „Д-р Петър Берон – 1926 г.“ организира на 17 февруари 2015 г. в Просветна зала вечер на Апостола по повод 142 години от гибелта му. Поради здравословни причини директорът на Националния исторически музей Божидар Димитров бе възпрепятстван и отложи беседата си. Водещата Надежда Захаријева говори за човека Васил Левски и за съвременните проекции на дейност и изключителна нравственост. Прозвуча знаменитата ода „Левски“ на Иван Вазов от цикъла „Епопея на забравените“ в изпълнението на Елена Алекова.

Вечерта мина под мотото: „Ако печеля, печели цял народ, ако загубя, губя само мене си“.

С ЛЮБОВНАТА ЛИРИКА НА ВЛАДО ЛЮБЕНОВ

Владо Любенов беше поредният гост на Литературната гостоприемница.

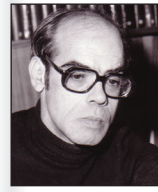
На 10 декември 2014 г. в Малък салон на Народно читалище „Д-р Петър Берон – 1926 г.“ бе представен новият му поетически сборник „Глад за грях“ (любовна лирика и други стихотворения, 2014 г.), който

съдържа стихове от всичките му досегашни стихосбирки, както и нови стихове. Водещ вечерта беше Надежда Захаријева.

Владо Любенов изненада своите почитатели с ново амплоа – на поет с китара. Освен рецитал по свои стихове той изпълни и няколко свои песни в съпровод на китара.

На стр. 3

Дамян П. ДАМЯНОВ: „ОБИЧАМ ТЕ, ЖИВОТ!“

Тази година се навършиха 80 години от рождението на любимия на поколения българи поет Дамян П. Дамянов. Във връзка с юбилея Литературна гостоприемница при НЧ „Д-р Петър Берон“, Национален дворец на културата и Съюзът на българските писатели под патронажа на Министерството на културата организира

вечер под наслов „Обичам те, живот!“ (съкровенията на Дамян П. Дамянов).

В юбилейната програма участват Надежда Захаријева, Боян Ангелов, председател на СБП, поетът Найден Вълчев, актьорите Искра Радева и Ириней Константинов, както и Михаил Белчев, Хайгашод Агасян и Неделяна Христова.

Заповядайте в зала 7 на НДК на 25 февруари 2015 г. в 18,30 ч.

На стр. 2

ЖИВЕЙ, ЖИВЕЙ, ИЗМИСЛИЦЕ ЛЮБОВ!

Дамян П. ДАМЯНОВ

ПИСМО

Аз исках да ти кажа две слова – сърцето ми да разбереш от тях, но не умея и нима е грях – кога ли съм се учил на това?

Аз исках да ти дам от своята жар, за да не мръзнеш в дългия си път, но ти не взе искра от мойта гръд, а кой живееш без огън и другар?

По-нежно и от славеи бих ти пял, щях слънцето за теб да донеса, но аз не знам на славея гласа и дълги дни без слънце съм живял!

Аз исках да ти кажа две слова – сърцето ми да разбереш от тях, но думите преглътнах – не можах... Кога ли съм се учил на това?

ЛУННАТА СОНАТА

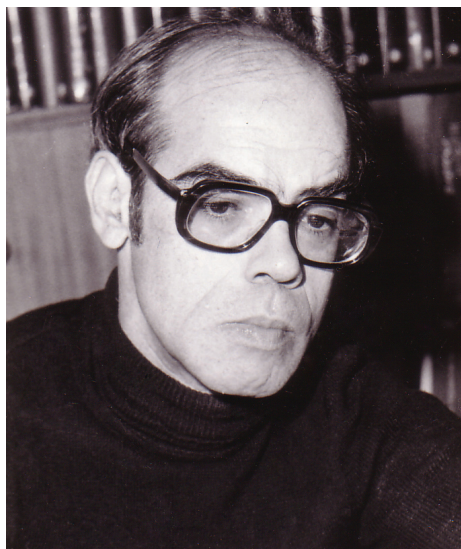
В тази бяла лунна тишина кой ли свири Лунната соната и разплаква бледата луна, и я сваля досами стъклата? Притвори прозореца!

Мълчи!

В долния етаж едно пиано свири много тъжно! Не плачи! Нищо че навън се мръкна рано! Нищо че в гнездата пълни с мрак птиците със влюбени зеници тихичко си дават таен знак... Не плачи! Нали и ти си птица!... Нищо че тополите шумят и раздават обич и прохлада, а под тях прегърнати вървят всички млади, а и ти си млада!... Не скърби, затворено сърце! И за теб ще дойде светлината! Чувай: долу две добри ръце тъжно свирят Лунната соната.

***

...И хукнах да те търся по света, изгубена мечта на мойто детство, пропуснато лице на младостта, в ливадите умряла моя песен. Събрал лицата на безброй жени в лика единствен, в кладенец удавен, събрал очи и гласове, и дни, едно лице от всичките направих. Едно лице с единствена тъга! Една усмивка, глас един – упоен. Измислих те. Единствено така ти можеше да бъдеш само моя. Ако приличаш само на една жена, това е просто тъй типично: понякога най-грозната жена на най-красивата мечта прилича. Творение на мойта скръб-живец, бъди ти моя болка, фикс-идея! Без болката човек е жив мъртвец! Единствено чрез нея той живее.

***

Не си отивай! Чуваши ли, не тръгвай! Не ме оставяй сам със вечерта! Ни себе си, ни мене не залъгвай, че ще ни срещне някога света! Светът е свят. И колкото да любим, и колкото да плачем и скърбим, като деца в гора ще се изгубим, щом за ръце със теб не се държим. Ще викам аз и ти ще се обръщаш – ще стига ли до тебе моят глас? Ще викаш ти, гласът ти ще се връща и може би не ще го чуя аз. И дните си така ще доживеем във викане, във зов „Ела! Ела!“, ще оглушеем, да, ще онемеем! Ще станем глухоними викала! Ще се превърнем в статуи, които една към друга вечно се зоват, но нямат глас, но нямат слух в ушите и нямат сили да се приближат. Че пътища, които се пресичат, когато някога се разделят, като ранени змии криволичат, но никога от тях не става път... Не си отивай! Чуваши ли, не тръгвай!

СРЕДНОЩНА МОЛИТВА

Събличай се, полека се събличай със грацията дивна на русалка! От себе си едно след друго свличай прикритията нежни, ала малки на своята плът свенлива, но греховна. Нима е грях тъй да те гледам, мила? Нали от този вечен грях любовен ний всички на света сме се родили? Нали от този грях, така наречен, започва всъщност нашето начало? Ако е грях, то този грях е вечен, безсмъртен като смъртното ти тяло. И като моето, което те обича, което тръпне, чака и което... Събличай се! Полека се събличай, греха да видя и да го усетя, в копнежа му да изгоря докрая... На този свят горчив и толкоз мрачен по-сладко чудо от това не зная: жена, която се съблича в здрача...

Събличай се и ми свети със вечност.

ИНТИМНО

Не ме допускай толкоз близо ти до себе си, щом искаш да съм влюбен. Ех, вярно е, далечното гнети, но затова пък близкото погубва? Щом искаш да съм твой, далеч ме дръж – далечното е всъщност ореолът. Една мечта се срива изведнъж разбулиш ли я, видиш ли я гола. Дори една „Мадона“ от Рембранд, погледната отблизо, е грозна. И целият ѝ майстор талант е в нейната далечна грациозност. Дори земята, таз, околоръст, която отдалеч е рай възшебен, отблизо ти се вижда буца пръст – пръст, във която ний ще легнем с тебе...

Красавице с тъй прелестни черти, щом искаш да не зърна всичко дребно, несъвършено в твоите красоти, не ме допускай близичко до тебе! Но може би си права. Ах, нима не е в туй смисълът неразбираем – очи в очи да видим къс тъма, картина, образ, вечност и земя, с които да се примирим накрая.

***

...Спокойствие, пари, уют и слава... Какво ли друго липсваше ми още? Земята под нозете ми бе здрава, безветрено – небето в моите нощи. Живеех, трупях... Докато във мрака усетих във гръдта си страшна яма: Очи захлупил, изведнъж заплаках – аз всичко имах, само тебе няхах! Любов велика, птица полудяла, ти трябваше да дойдеш с всички сила, да възкресиш душата ми умряла, праха ѝ да сметеш ти, огнекрила! Ти трябваше с дихание горещо да я опариш цяла в тъмнината, за да усетя над камари вещи, че съм последен просяк на земята!

ПЛЪТ

Греховна си! И ненаситна! Жадна! И при това – тъй тясна, да сбереш духа ми с тъй грамадния летеж към нещо друго – много по-грамадно. И слаба си. И тленна. И измамна: сега си плът, след малко – стрък трева. И все пак по-същинска от това, което може би въобще го няма. Но, задушен в черупката ти тясна, терзан от не едната твоя страст, май другото, все него търся аз. То все гори, дордето ти угасваш. Дорде, стопена в неговия пламък, отгоре ми съвсем се спепелиш. Но ти си живата. И ти болиш. Ти тържествуваш. Другото го няма. И аз ще нося твоята жарова, дордето изгори тя моя път, дордето теб, невечна моя плът, в духа си вечен на света оставя.

***

Когато те измислих, се уплаших: творение от поетичен дим, създание от слабостта ми страшна, дошло мен – силния – да победи! Когато те измислих, цял изтръгнах: не сън – жена, родена от жена, решила с обич свята и престъпна да ме превърне цял в развалина! Когато те измислих, се побърках: като вандал със кръсък зъл и див ти влезе в мен, обра ме като църква. Но твойта кражба аз благослових. Да, свята да си, обич огнекрила! Грабежът ти бе страшен, но свещен – мъжът е в най-голямата си сила, когато е от слабост победен.

МОЛИТВА КЪМ ЖЕНА МИ

О, земна Богородице, която не бог, а моите две деца роди, светице над светиците, най-свято те моля: днес и вечно с мен бъди! Живота, който даде ми, и вчера, и днес ми дай, и утре, и навек! И дай ми топлина, да не треперя сам сред желязото на тоя век! Бъди все с мен в свят,

пълнен с чужда хубост

една звездица в хаоса голям! Води ме мълком, да не се изгубя! Топли ме с дъх, за да не мръзна сам! А аз – безсилен – ще ти давам сила, която взел съм от самата теб. А аз – безкрил – и тебе ще окрилям, във този безнебесен свят свиреп. И хлябът, що ти дадох и ми даде, и днес, и утре нека бъде свят, за да нахраним с него всеки гладен – и свой, и чужд, и беден, и богат. И виното, което пием, нека със всички други жадни споделим! Домът ни да е стряха за човека, почукал нощем за подслон! Амин.

***

Не ме напускай ти до сетен час! А даже и след него! И във гроба! Бъди със мен, за да не мръзна аз! Умра ли аз, ти не умирай, Обич! Дори и в мрака вечен ми свети! Над мен пониквай в стрък, в дете, във буря! От мъртвите създавай живи ти, на живите бъди не бряг лазурен – бъди вихрушка, огън, святост, грях! Греша със тях, пречиствай ги, да чувстват, че по душите им не е останал прах, че с теб се ражда вечното изкуство, дошло от пещерния първобитен танц и стигнало там – досами звездите! Безбожнице, живееш в единствен храм – човешкото сърце! И по стените му рисувай своя двоен образ – нов и стар като самата вечност! Живей, живееш, измислице Любов! Мираж бъди, но ни прави човечни!

ЧИСТ, ИСКРЕН, ВЪЗДЕЙСТВАЩ КАТО МУЗИКАТА НА МОЦАРТ

Литературна критика за Владо Любенов

ДИМИТЪР ТАНЕВ:

„Автор вече на четири стихосбирки, Владо Любенов стои малко странно сред множеството млади поети, повече или по-малко причастни към т. нар. постмодернизъм. Който впрочем и като същност, и като прояви се лее много разноречиво, разнокалибрено и необистрено в общата си опозиционност спрямо „традиционната“ поезия, изчерпала според някои ресурса си за открития и висота. В сравнение с тях Владо Любенов (с „Видения“, „Селски нощи“ и сега с „Брачни сонети“) твори една скрито драматична „сенсibiliзирана“ поезия, която – имаше такъв случай – направи нелеп прочита и преценките на рутинирани критици. Просто не бе припознат ефирният ѝ лиризм, гъсто примесен с бликаща самоирония, с омъдреност, с артистична игра, прибулваща натрупвани познания и истини.“

(Вестник „Български писател“, бр. 10, 2002 г.)

„Това, което бе загатнато като поезия, като стилистика в известен смисъл като провокация във „Видения“, е завихрено, изведено докрай в „Селски нощи“. Същият този Владо Любенов, млад мъж и урбанистично устроен човек, завърта тук в един ретростил мотива на любовната ненастица. Завърта го с усмивка и болка, връща го в примитива, в селската му изначалност и естественост и някак обистря нагона, еротиката, придавайки им фолклорен оцвет, етнографска картинност и аромати. Сякаш извадени извън времето, извън неискрения свян и скрупули, извън собствения му живот на плах и обременен интелегент, неговите възстановки (или инсценировки?) на любовното лудуване, на нощните пиршества на плътта са всъщност много романтични и носталгични. Балканът, плетената къща, ливадите, мърморещата река, топлият здрач, тънкият месец, разлюлените пламъци на огнището, бялата нощница на любимата, собствената му караконджолска сянка на дебнеш „черен и влюбен овен“, бликналите тела на двамата, екстазът, умората, новото втурване в страстта – всичко това е било и не било, то е истинско и въображаемо, спомен и непрегоряло желание. Стихът е непристорен, някак опростен, неопитомен и посвоему предизвикателен спрямо модерното, тежкото, енигматизирано и офилософено стихотворчество.“

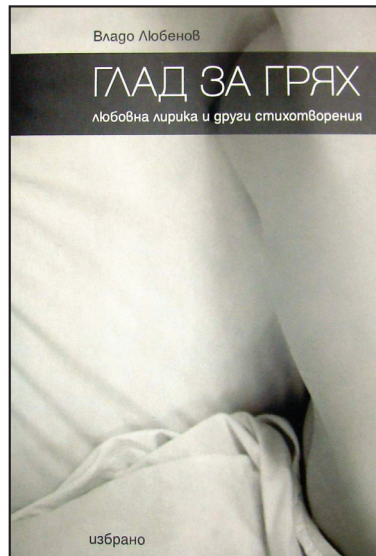
(Списание „Летописи“, бр. 1/2, 1997 г.)

ВЕЛИН ГЕОРГИЕВ:

„Казвам самобитен и бързам да поясня, че Владо Любенов е с най-хубавата българска поетическа традиция – той е при Димчо Дебелянов, при Димитър Бояджиев, при Кирил Христов и в известен смисъл се докосва до поетичните светове на Борис Христов, но това са само докосвания, нищо повече. (...) Това е лирик на вътрешното вглеждане в самите тайници на душата, поет с вродена толерантност

и деликатност в отношенията си с околния свят. (...) Финесът, с който ми говори този изискан лирик, изцяло е в класическия стих и е далече от фейерверките на словесните фокуси на мнозина кокетирани млади и недотам млади стихотворци. Този финес е най-красивото в песните на все още младия ми колега. Той е поет без уговорки, без каквото и да е съмнение. Хубав поет. Чист, искрен, въздействащ като музиката на Моцарт, идееща от дълбините на душата му или по-точно идееща отнякъде. Неслучайно в стихосбирките на Владо има реквиими, има нощи, мрак и звезди, има някаква тайнственост, някаква мистерия в най-добрия смисъл. (...) В рамките на всяко стихотворение този поет успява да създаде психологическо напрежение, подлагайки себе си на самопроверка чрез себеанализи. Така той постига истинска дълбочина. Завладяващата искреност и художественото мислене е доказателство, че писането на стихове за Владо Любенов не е развлечение или хоби, а сериозно, съдбовно призвание, на което той се е посветил. (...) Владо Любенов е изграден поет – поет по рождение и съдба. (...) Не чувството, а неговото изживяване е в центъра на поетическия текст. Наслада, вдъхновена страст, жар – за тези неща става дума в поезията на Владо Любенов. Има обаче нещо особено в изразяването на тези състояния. Някакъв полъх от богомилството – от самодивските му хора, от безумството на страстите им, от особения замисъл на техните среднощни сборища под луната, на поляните, сред природата. Но това са страсти, очовечени от християнската религия – от нейния стремеж към чистота и нравствено съвършенство, от нейното изискване за хармония и ред, облагородени от рицарството и всеотдайността на цивилизования човек. Има нещо ритуално в любовното съединяване в поезията на Владо Любенов. В стиховете му е заложен сякаш някакъв идеал за жертвеност в името на това да бъде показана, да бъде отприщена свободата и красотата в човешкото тяло и дух. Лирическият герой в поезията на Владо Любенов е носител на мъжкото начало в любовта и битието. Един съвременен езичник, готов да създаде и изживее мига на сладострастта, за да го превърне в магия, в миг на божествено съвършенство, за да се любува на сътворената от него красота. (...) Има някаква особена негата и сладостност в стихотворенията от последния цикъл „Глад за грях“. И девствен грях – така би могло да се нарече настроението, което съпътства отлитания миг на несъстоялата се среща с мечтаната жена. Това е помисъл, стремеж, страстно желание, тук стихът е изчистен, разтоварен от сравнения, метафори и други стилистични фигури. Разчита се на словото – точно, изясно, изразително. Колко чист и нежен, дори свенлив е този поетичен грях.“

(Списание „Пламък“, бр. 9/10, 1998 г.)

Изд. „АртГраф“, 2013 г.

ПЛАМЕН АНТОВ:

„По ред свои особености поезията на Владо Любенов рязко се отличава от преобладаващата поетика на неговото поколение (някои биха изтъквали това и като известен анахронизъм). Със своя лиризм, склонност към фабулиране и техническата сръчност на класическата метрика тя възбужда по-скоро ретро-асоциации – с Валери Петров например; аналогията е просто натрапваща се, що се отнася до съвършеното взаимопроникване на лирическо и епическо – похват, който може да бъде обозначен с оксиморонното понятие епически лиризм. Изтъчената пластика на стиха и самоартикуляцията на Аза по валерипетровски е съчетана с елементи на епическа обективация: ясна, отчетливо композирана фабула, случка със собствена завръзка и развързка, рядко и диалог. (...) Сред доминиращите качества на тази поезия бих отделил две: задълбочения, извънредно внимателен психологизъм и неговата предимно жестикулна проявеност. Психологията на героите е виртуозно закодирана в техните жестове, в езика на тялото, в „материята“ на гласа – паузите, недомлъвките, многоточията. (...) Друга определяща черта – тази поезия е нажежена до пръсване от еротика. Но еротиката е въведена в нея по един изключително естетски начин, ненатрапена, психологически рафинирана. (...) Изходната точка на нашия прочит би могла да бъде тъкмо тази спонтанна „женскост“ на поезията на Владо Любенов, обстоятелството, че тя идеологически споделя господстващата позиция на жената, въздигната в ранг на абсолютно божество – обсебващо и всевластно, на чиято прекрасна власт Азът е доброволният и благодарен поданик. (...) Така чрез своята любовна сюжетица, поезията на Владо Любенов упорито разисква една фундаментална антитеза, която по сложен начин обема в себе си всички останали: антитезата Природа – Култура, съотносима с антитезата наивно – рефлексивно. Женското като спонтанно-наивно и природно, като чистата форма, като абсолютния обект; мъжкото като рефериращия културен дискурс, като познаващия и създаващ субект. (...) Мъжът-творец може да обича, нещо повече – да боготвори – не автентичната жена-природа, не жена-

та-в-себе-си, а само онази, която сам е създал. Нейната нуминозна, привличащо-страховита другост е само проекция на собствената му играеща си ментална потенция. (...) Поезията на Владо Любенов представя десетки сюжети, които воайорстващото въображение разиграва. Лирическият герой се забавлява да се превъплъщава в различни роли: клошар, клиент в цветарски магазин, умиращ болничен пациент, дете... Но във всичките си превъплъщения, независимо дали това е пряко заявено или не, той е преди всичко поет, архетипалният творец: воайорстващият абсолютен дух, който в самия акт на гледането създава жената като тотален обект, при което нейната природна телесност се трансформира в изкуство, в „безмълвна пластика“, както гласи поантовият стих на стихотворението „Здрач“, където този демиургичен сюжет е разгърнат с особена отчетливост.“

(Вестник „Литературен вестник“, бр. 32, 2008 г.)

ХРИСТО ЧЕРНЯЕВ:

...В творбите на Владо Любенов поезията просто блика, като че без да промени първичните градуси на творческото му горене. Това горене е дълбоко, неприкосновено, подклаждащо от емоционално-философски заряд. (...) Стихът на Владо Любенов е бистър, крехък, притежава финес. Римите му са свежи и звучат поновому. Творбите му са озарени от една висока романтичност. В тях чувството е спонтанно и потопява в себе си всичко, до което се е докоснало перото на поета. Изящните лирични творби на Владо Любенов вливат нови нюанси в картината на българската поезия.

(Книгата „Апостоли на българския дух“, 2008 г.)

ЕЛЕНА АЛЕКОВА:

„В порива към абсолютното познание и себепознаване Владо Любенов е всеотдаен, краен, категоричен, нетърпящ компромиси, възражения, егоцентриран и същевременно присъстващ във всичко. Невероятни в този смисъл са стиховете му за обладаването на жената, в определен смисъл – за сбъднатата и несбъдната любов, и все в този смисъл – за смъртта. Подобно на древно божество той се превръща ту в овен, ту в лебед, ту в сантиментален щъркел, ту в смок, ту в срамежлив питон, ту във вълк единак, ту в мечка, ту в рис, ту в черна ваза, ту в тъжен стар пирон на гарата, който ръждява, ту в брадат таласъм, ту в звездна безсмъртна материя, ту в чист дух, ту в магьосник, ту в адвокат... – само и само да обладае тази, която душата му, но и плътта му жадуват повече от всичко на света. От всяка една страна да я познае, от всеки един ъгъл. Зовящо и неутолимо. Объркващо. Разстройващо. Ясно. И разсипващо се в мъгла, в облаци, в звезден прах. По режещата граница между създанието и разпада, между това и онова, между назованото и неназованото. Така неусетно поетът обладава и смъртта. Но тези стихове – за обладаването на смъртта и за от смъртта обладания – вие няма да намерите в книгите му. Прочетох ги в интернет и не пожелах да ги цитирам, нито да ги имам... (става дума за „Гаври със смъртта“ – бел. ред.)“

(Книгата „По невидимите магистрала“, книга трета, 2013 г.)

ЗА ЛИЛЯНА МИХАЙЛОВА – С ЛЮБОВ

Надежда ЗАХАРИЕВА

На 11 май 2014 г. Лиляна Михайлова щеше да навърши 75 години. Пиша „щеше“, защото на 18 април 2010 г. тя напусна видимия свят, завещавайки му повече от 20 книги – разкази, повести, романи и сценарии, сред които: „Отвори, аз съм“, „Чужденката“, „Откога те чакам“, „Корабът“, „Самоубийство по лични причини“, „Грехът на Малтица“, „Един тъжен мъж“, „Жени“, „Неизчезващите“, „Късни дъждове“, „Писма до поискване“, „От разликата в часовете пояси“. Всички помним филмите, направени по нейни сценарии: „Най-добрият човек, когото познавам“, „Грехът на Малтица“ и „Неизчезващите“, телевизионната сага „Дом за нашите деца“.

Когато се случи да се попитам кой е най-добрият човек, когото аз познавам, нейното име неизменно изскача в съзнанието ми на първо място. Зае името ѝ това място преди няколко десетилетия и все потрудно някой би могъл да го измести.

* Предговор към книгата на Лиляна Михайлова „Островът“ (ИК „Жанет“, Пловдив, 2014).

...Имаше преди няколко десетилетия малка група писатели, която носеше наименованието „Писателска група към Централния съвет на Българските профсъюзи“. Ако не се лъжа, групата беше сформирана през пролетта на 1968 г. Дамян Дамянов, моят съпруг, стана неин член от основаването ѝ. В групата участваше и Лиляна Михайлова. Който ги познава, би потвърдил мнението ми, че те бяха сродни души. Между нашите семейства бързо се завърза голямо приятелство.

Лиляна Михайлова беше невероятно скромна човек. Бих си позволила дори да кажа – неприлично скромна. И не бих сгрешила. Да си автор на такова творчество и да не проявяваш никаква суета, никакво високомерие, никакво тщеславие, е рядко явление.

Читателите я обичаха. Знаем го от собствени наблюдения.

Два пъти годишно писателската група към ЦС на БПС правеше срещи с читатели в Русенско и Смолянско. Посещаваша градовете и селата в двата региона. Една мисъл гласи, че без съав-

торството на читателите няма писател. Лиляна Михайлова и Дамян имаха огромен брой „съавтори“. Толкова огромен, че им се налагаше да правят в някои дни по три срещи с читатели – толкова много хора имаха желание да видят отблизо, да чуят и да поговорят с любимите си автори.

Идва ми да въздъхна с един стих от Дамян: „Къде изчезна онова / тъй хубаво и щедро време...“ Щедро на положителни емоции! Тези срещи завършваха с най-голямото доказателство за любов – с дълги „опашки“ за автографи и с много цветя.

Тази „магия“ обаче е възможна само когато любовта е взаимна!

Семействата ни се събираха често на сладка приказка. Децата ни обожаваха леля Лили, чичо Младен и сина им Бойко. Лиляна и Младен взема-

ха нашия Петър с тях на риболов по язовирите в Пернишко. През летните ваканции, в които ходехме на море във Варна, беше задължително да отидем до с. Крапец, където приятелите ни имаха скромна къща. Седяхме в сянката на някое плодно дърво, хапвахме зеленчуци тяхно производство, наловена от тях риба, приготвен от тях крокмач и говорехме, говорехме...

Лиляна имаше и една особена дарба, наследена от баба ѝ – баеше против уроци. (Дано духът ѝ да не ми се разсърди!) Научих случайно за тази ѝ дарба. Споделих с нея, че след гостуванията на определени хора у дома дъщеря ни Райна винаги вдига температура и започва да повръща. Лиляна ми каза следващия път, когато това се случи, да я повикам.

Повиках я. Пожела да ги оставим сами. Какво се е говорило и правило – не знам. След сеанса Райна се възстанови като с магическа пръчка. Лиляна е поверила знанието си, което се предава само по женска линия, на дъщеря ми, но за да се запази силата му, тя няма право да го споделя с никого, освен с нейната дъщеря, когато порасне.

Верен, честен и всеотдаен приятел беше Лиляна Михайлова. Когато се налагаше да заведа Дамян на места, до които не се стига с кола, заставахме с нея от двете му страни и подкрепян от нас, той можа да види отблизо и крепостта Червен, и Ивановските скални църкви, и...

През годините на нашето приятелство нито веднъж не чух Лиляна Михайлова да злослови по нечий адрес. И след т. нар. демократични промени – също. Помня все пак, че веднъж „одумахме“ голям всекидневник, който я беше „удостоил“ за поместен в него неин разказ с баснословния хонорар от... 5 лева. Всъщност не го одумахме, а само конста-

тирахме, че все пак хонорарът е бил достатъчен, за да плати билетите си за трамвай и автобус...

Малко хора я изпратихме в последния ѝ път. Тя самата пожела да бъде така. Един голям български писател си отиде от света скромно, както живя. Остави в наследство творби, с които би се гордяла всяка национална литература. Семейството ѝ дари апартамента си в Перник на общината, с условията в него да живеят ученици отличници, които нямат родители.

Нито една институция не си направи труда да изпрати прощални думи.

Добре поне, че за вечното жилище ѝ беше отредено място в парцела на творците.

► „Може би човек започва да остарява от онзи миг, когато вместо да ритне една топка, я подава с ръка.“

► „Защо като кажем „любов“, непременно си представяме двамата млади и хубави? Ако е здрав, до края на живота си човекът остава способен на всичко: да чака, да плаче, да пише писма, да се смее, да се радва на чаша чисто вино... Защо тогава му отричаме способността да обича?“

► „Снимките могат да възвръщат отделни спомени, а музиката възвръща пред човека целия живот, преживян и отминал безвъзвратно.“

► „Защо това, което ни носят годините не личи, а това, което ни отнемат е толкова очевидно!“

Лиляна Михайлова

ЛИЛЯНА МИХАЙЛОВА

Деян ЕНЕВ

След близо десетгодишно мълчание писателката Лиляна Михайлова издаде нова книга. Това е съборникът с разкази „От разликата в часовете пояси“ (ИК „Атон“). Той съдържа 15 къси разкази и една новела.

По всичките закони на днешния книжен маркетинг Лиляна Михайлова е антиписател. Тя не ситни по медиите, не си отглежда „стайни“ критици, бързооборотният свят на по-младите не е чувал изобщо за нея, а и големите ни литературни сайтове до момента също са останали глухи за творчеството ѝ. Освен това Лиляна Михайлова пише традиционно. Но в тези привидни „слабости“ на авторката всъщност се крие голямата ѝ сила. Литературното ѝ отшелничество ѝ е позволило да се концентрира и да долови глъбинни процеси в обществото, а високият ѝ художествен морал – да ги изобрази с неподражаема сила:

„Онова лято беше необичайно горещо. Денем по кората на боровете се стичаше смола и сутрин стъблата им приличаха на огромни бели свеци. Току-що бях получила дипломата си и от десетина дни работех в селската лечебница. Не знам защо я наричаха така,

след като наоколо нямаше никакво село, а само няколко махали, пръснати зад баирите, и защо на кабинета ми пишеше „Главен лекар“, след като нямаше друг персонал освен един сънлив стар фелдшер и мълчаливата жена, която се водеше санитарка. Всъщност аз не работех, а чаках моя пръв пациент.“

„Лос Анджелис“

Зад привидно простите сюжети е показано с удивително майсторство разбягането на българската галактика и силите, които все пак я удържат от тотален разпад. Специално за ценителите в сборника е предвидена и изненада – всеки от разказите представлява реплика към любими образци в жанра: от чеховския „Финландска молитва“ през изработения по канона на О. Хенри „Крадец с алиби“ до разтърсващия по мопсановски „Прах“.

Геният Радичков навремето казваше, че за да стигне до истинските думи, писателят трябва да прекоси огромни безводни пространства, населени с фалшива глъч. В „От разликата в часовете пояси“ тази самоотвержена рецепта е спазена и резултатът е налице – сто процента от думите в книгата са истински. А във времената на „ментето“ този факт е истинско събитие.

Нека да поздравим издателя Николай Стоянов за верния избор и за здравата изработка на книжното тяло. Това също е важно, защото в ръцете ни е книга, която, по скромното ми мнение, ще се чете и след десетилетия.

Нерядко тъкмо книгата остава да споява разбягащата се по различните часови пояси галактика на един народ.

Културен афиш февруари

- 5 февруари 2015**
Откриване на изложба и Книжна витрина по повод 142 години от гибелта на ВАСИЛ ЛЕВСКИ
Начало 16.00 часа Библиотека
- 12 февруари 2015**
Откриване на изложба, посветена на 137 години от Руско-турската война 1877 – 1878 г. и освобождението на България
Начало 16.00 часа Библиотека
- 17 февруари 2015**
„Ако спечеля, печели цял народ, ако загубя, губя само мене си“
среща със .ст.н.с. Божидар Димитров посветена на 142 години от гибелта на Васил Левски
Водещ: Надежда Захаријева
Начало 18.00 часа Просветна зала
- 25 февруари 2015**
ЛИТЕРАТУРНА ГОСТОПРИЕМНИЦА организира юбилейна вечер под наслов **ОБИЧАМ ТЕ, ЖИВОТ!**
Съкровенията на Дамян Дамянов с участието на Надежда Захаријева, Боян Ангелов, Найдено Вълчев, Искра Радева, Ириней Константинов, Михаил Белчев, Хайгашод Агасян и Неделяна Христова
18.30 часа НДК, Зала 7
- 27 февруари 2015**
Концерт по случай 3 март 137 години от Освобождението на България
Начало 18.00 Просветна зала

Секретар НЧ „Д-р ПЕТЪР БЕРОН – 1926 г.“: Светла СЛАВЕЕВА
Главен редактор: д-р Елена АЛЕКОВА
Художник: Костадин ЛЯНГОВ
Фотограф: Виктор ВИКТОРОВ
Адрес: София 1408, бул. „Витоша“ 109;
тел.: 952 25 78
Вестникът се разпространява безплатно